

Nagy előnye a könyvnek világos, könnyed, érthető nyelve és az a sok találó példa, amelyek szerföltt tanulságosak és a szerzőben minden lapon a nagyszerű didaktikust mutatják.

Igen találó a lélektani kísérletezés mivoltának megvilágítása s a természettudományi kísérletekkel való összehasonlítása, nemkülönb a fizikai jelenségnek a fiziológiáitól s a pszichikáitól való megkülönböztetése. Különösen sikerült a szemléleti kép keletkezésének rajza. Nem a tükörben támadt képhez hasonló a szemléleti kép, nem is a fényképező készülékben jelentkező képhez, hanem ahhoz, amelyet a festő alkot. A térszemlélet fejezete nagyon gazdag tartalmú és érdekes. Megkülönböztet geometriai, fizikai és pszichikai teret. Bő tájékoztatást nyújt az érzelmekről s igen böles gondolatokat közöl a boldogságról. Ez nem a gyönyörök halmozása, hanem a lélek harmóniája. A boldogság létrehozatalában nem a külső körülményeknek van döntő szerepük, hanem a lelki és testi alkatnak. Van külön törekvésaktus. Az értelmi belátásból sohasem vezethető le az érzelem s a kettőből a törekvés, hirdeti szerzőnk. Részletekbe menő tájékoztatást ad az emberi személyiségről s a karakterről. Helyesen hangsúlyozza, hogy a testi munka, a testgyakorlás az iskolai elméleti órák között nem üdíti, hanem fárasztja a tanulókat szellemét. Bognár Cecil pszichológiájában nem csupán elméletet ad, hanem értékel is olykor és igen hasznos gyakorlati utasításokat nyújt főleg a nevelőknek. Igaz, hogy a lélektan elméleti tudomány, de ezeket az értékeléseket és útbaigazításokat szívesen olvassuk.

Úgy gondolom, hogy a lelki jelenségek osztályozásának leghelyesebb élve a biológiai. Az életnek egyik legfőbb tulajdonsága az alkalmazkodás. Alkalmazkodni pedig az tud, aki ismeri azt, amihez alkalmazkodnia kell, s akiben megvan a készség, a törekvés, az akarat az alkalmazkodásra. Ez az alkalmazkodás aztán két irányban nyilvánulhat meg: vagy futunk valami elől, vagy vágyunk valami után. Hogy melyiket tegyük, azt mutatja az érzelem; hogy mihez alkalmazkodjunk, azt a megismerés, a gondolkodás tárja fel; a törekvés pedig képesít bennünket az alkalmazkodásra. Rousseau óta egész helyesen osztályozzák tehát lelki világunk tényeit a megismerés, az érzelem s a törekvés tényeire. A 48. lapon említett: megismerés, érzelem és gondolkodás 3. szava nyomdahiiba. A jellemről szóló fejezetben szól a szerző az erkölcsi s a pszichológiai jellemről. Nem lett volna felesleges megemlíteni az irodalomban szereplő személyek jellemét is, az irodalmi jellemet, amely más, mint az erkölcsi s a pszichológiai jellem. A *motorikus* kifejezés helyett (272. l.) jobb a *motorius*. Amaz a szó nincs meg a latin nyelvben.

Ismétlem, Bognár Cecil pszichológiája hézagpótló, értékes munka, lélektani irodalmunknak kétségtelen nyeresége. *Stuhlmann Patrik.*

Dr. Pintér Jenő: A budapesti tankerület 16. számú értesítője. 1934—1935.

A tankerület megalapításának 159. évében. Budapest, 1935. Stephaneum. (N. 8-r., 23 l.)

A magyar középiskolák igazgatásának nélkülözhetetlen segédkönyve lett a budapesti tankerületnek évenként megjelenő értesítője, mert az évtörténeti

adatokon, statisztikai kimutatásokon és a tanulmányi versenyek eredményén kívül rendszeresen közli a legújabbban megjelent középiskolai rendeleteket is. A Hivatalos Közlönyben kinyomatott rendeleteknek számát és tartalmát jelzi, a többi miniszteri rendeletet részletesen adja. A tankerületi főigazgatóságok folyamatban lévő átszervezésével kapcsolatban kívánatos lenne, hogy a vidéki főigazgatóságok is közrebozsássák évenként hasonló szemlemben és terjedelemben készült értesítőiket, mert ezáltal középiskolai nevelőoktatásunk állapotáról minden iskolai esztendő végén könnyen hozzáférhető, megbízható, világos áttekintést kapnánk.

Pintér Jenő főigazgató tankerületi értesítője a mai időkhöz mért szerény formában csak a legszükségesebb dolgokat tartalmazza, ebben a gyakorlatias irányában rejlik különös értéke. Szerkezetének egyszerűsége, könnyen áttekinthetősége, főleg pedig szimbolikus állandósága több tekintetben mintául szolgálhatna a vidéki középiskoláknak is, mert ezeknek értesítőiben mindeztideig nem sikerült egyöntetűen megvalósítani a szerkesztési alapelveket, bár közülök egyes iskolák dicséretreméltó érzékkel saját jószántukból átvették a budapesti középiskolák egységesebb szerkesztési módszerét. Az elmúlt tizenhat esztendő kétségtelenül igazolta, hogy a tankerületi értesítő bevezetése helyes pedagógiai gondolat volt.

Arday Pál.

Anton Hekler: Die Universität Budapest. — L'université de Budapest (Basel, Fritz Lindner Verlag. — Éditeur Fritz Lindner) É. n. [1935.] 4-r., 152 l.

A budapesti Pázmány Péter-Tudományegyetem alapításának az egész művelt világ képviselőinek részvételével 1935 őszén megünnepelt háromszázados évfordulóját, mint a nemzeti élet szempontjából nagyon nevezetes eseményt, de mint művelődéstörténeti, kultúrpolitikai és pedagógiai jelentőségű mozzanatot is, mindenkorra emlékeztetéssé fogja tenni az utókor előtt az ebből az alkalomból keletkezett gazdag és becses alkalmi irodalom. Ennek kiinduló pontja az egyetem rektorának, Kornis Gyulának tanévmegnyitó beszédül szolgáló Pázmány-tanulmánya volt. Folytatását Kornis Gyulának Pázmány Péter szelleméről szóló tudós egyetemi előadásai alkották, — ünnepi kollégiuma a f. tanév I. szemeszterében az egyetem mind a négy karának hallgatói részére, — melyekből a Budapesti Szemlének egy Pázmány Péterről szóló cikksorozata van kialakulóban. Ennek az értékes, a szó nemesebb értelmében vett alkalmi irodalomnak terméke a különféle folyóiratokban megjelent tanulmányoknak és közleményeknek hosszú sora az egyetemről és alapítójáról. S ehhez fog tartozni a jubileum történetét megörökítő, az egyetem kiadásában közel jövőben megjelenő hivatalos kiadvány is.

E gazdag tanügytörténeti irodalmi termésből az említetteken kívül különösen kiemelkedik még a jubileumra Budapesten összegyűlt, csaknem száz idegen egyetemi tanár és tudós számára s egyben az egész világ érdeklődői részére készült kétnyelvű díszmű, melyet a fönt idézett kettős címmel, németül és francia nyelven egy kötetben, 120 képpel illusztrálva Fritz Lindnernél Bázelen